

El cinquantanari de L'Atlàntida

III i últim

En aquell temps, quant En Verdaguier escrivia L'Atlàntida, no s'era fet gaire cosa per depurar l'idioma que mica a mica, se convertia en un trist *patois*; no s'eren publicats els nostres llibres, tresor de l'avior, aquests bells llibres que només eren coneguts de les arnes erudites igoloses, aquests bells llibres que estaven coberts de pols i d'oblid ignominiós i on ara hi anam a beure, com a una font gemada, catalanidat i classicisme, nos'era recollit el nostre folklore—En Verdaguier per altre part fou un folklorista i excursionista formidable—no hi havia l'exemple d'altres escriptors, perquè tot aquelles bart de tamboriners i trobadors primitius que lo Gaiter del Llobregat suscitá a la vora de cada riu, no eren ni porien esser ho un model de puresa en lo llenguatge, i amb tot i aixó, En Verdaguier penetrá de t l manera dins l'ánima de la nostra llengua va tenir tan d'encert i tan bon instint el va guiar, que son poema sembla escrit en un idioma perfect, ric en locucions i mots de tota casta, en una llengua conreuada i no en una llengua menyspreuada i viltenguda que només servia an els pagesos i terrassans, an els boscarols i a la gent inculta. En sortí l'Atlàntida, fou posada una fita milíaria en el camí tot just obert de la nostra literatura i el terreny ermás que havia comensat a roturar el deliciós Gaiter del Llobregat fou remogut profunda-

ment. Desde llavors en mig de les ruïnes i desolació de les nostres lletres s'hi aixeca aquest monument — de més perenne durada que el bronze i que les reials piràmides d'Egipte— fet de blocs colossals, testimoni etern de la forsa i brivada hercúlea del nostre poeta. I per cert que no és aquesta la glòria més petita d'En Verdaguier; dels fragments dispersos i enterrats ferne un palau meravellós, amb una llengua corrompuda, que s'obstinava heroicament a no morir, construirne el seu poema fabulós que havia d'esser el llevat del renaixement catalá. Va dir *fiat* an el cos de la nostra llengua i la llengua fou refeta. Ell va mostrar les gales d'aquesta reina destronada i ses riqueses d'altre temps i ens invitá, amb son exemple, a que la tornassim asseure en el trone que de dret li pertany.

A tots els qui parlam i estimam la nostra llengua, més dolsa que la mel, ens cal ésser agrats an En Verdaguier, geni sublim, poeta máxim, que Deu feu neixer a Catalunya quant comensava a desvel·lar-se del llarg somni secular. Quantes lires feu vibrar la seua lira; quants ecos adormits feu sanglotar la seua veu poderosa, quants de cors encengué amb ses paraules roents com el ferro ablamat; quina estrebada més vident la seua per desensopir la nostra terra!

¿Què seria estat del renaixement catalá sense l'empenta

titànica d'En Verdaguier? Què seria estat d'aquell tendre arbrissó, encara mal arrelat, quant els vents s'afuaren contra d'ell si no hagués trobat un protector qui, com un mur inexpugnable, el defensés del temporals? Que llavors no era com ara! Ara, per mercé de Deu i de Santa Maria aquell rebroll primitiu, nat del vell tronc destraletjat i aterrat del arbre de la pátria, s'és fet un roure inmens que abruga amb l'ampla abraçada de ses branques fullades, florides i fruitades tota la nostra terra i

ses arrels, que al fons s'endinsen

s'aixamplen més que el branquem.

Què seria estat d'aquest prodigiós desvel·lament de Catalunya? Per ventura hauria hagut de menester un sigle més per arribar an el bull, an el *fervet opus* a l'activitat frenética, amb que avui treballa el nostre poble pel seu engrandiment i reconstrucció interna. En Verdaguier feu veure an el mon il·lustrat que no podia ésser morta ni condemnada a morir una llengua on hi havia trobats els elements necessaris per escriure una de les epepies més inspirades i més estupendes de tots els sigles; que tenia dret a viure una llengua de tanta potència d'expressió, ferrenya i enèrgica; i per altra banda, blana, amorosa i flexible, com a cera, en les seues mans d'artista. Va demostrar també que els pobles que abandonen la seua ruta històrica i se despullen de la seua tradició i caràcter, mai s'enfilen montanya amunt pels camins de la glòria, i, al revés, que prest arriben al cap cim, si són fidels a la seua genuina manera

d'èsser

La experiència està feta i ben dolorosa que és estada per nosaltres; sabem que just seguint la senda, que la naturalesa, o millor dit, Deu que n'és l'autor, ha trassada arribarem a la terra de promisió, a la nostra grandesa com a poble i no ens arrosegarem per dins el desert de la pròpia esterilitat.

Per tot ço que hem dit me sembla que En Verdaguer és digníssim d'èsser glorificat, i també que sia més conegut i més llegit, puis desgraciadament no ho és tant com s'ho mereix encara. Mes, no cal tenir ànsia. El seu nom, que durant certes temporades haurà pogut pareixer eclipsat i oblidat, nores menys és immortal. El sol no perd la seua claror si davant s'hi posen nuvolades; tard o d'hora, arriba a foradar i esqueixar la negra cortina i torna lluir triunfador. La claredat d'aquest altíssim poeta, el representant més autèntic del poble català porà ésser obstruïda, emperó no apagada; sempre serà el sol de les nostres lletres pairals. Mai queda més ben declarada la vitalitat d'un escriptor com quant se torna redressar després que la seua fama pareixia que havia naufragat amb el batibull de les modes literàries i de les escoles que se disputen la primacia en el camp de la literatura. I En Verdaguer és com el fénix que renaix de les seues pròpies cendres, o com l'aguila qui renova la seua joventut. La seua figura s'ageganta de cada dia. Lo que és etern no pot morir i l'obra d'En Verdaguer és eterna; ell va escriure de cara a l'eternitat i pot repetir aquelles paraules d'Horaci *non omnis moriar*, al contrari d'aquells qui passen per la terra sense deixar-ne rastre i que la Escripura fa semblants a un aucell qui vola pels aires i a una barca qui solca les ones.

Catalunya, ara se dona compte de lo que representa L'Atlàntida dins el renaixement i ha volgut celebrar, així com pertoca, el cinquantenari de la seua publicació. Nosaltres que, en mig de la nostra insignificància hem fet vot

de perpétua fidelitat a la llengua catalana, també hem volgut alsar la nostra veu humil, com la d'un cantador, dins el magne concert de lloanses.

Glòria sia a l'excels poeta qui va obrir una portalada immensa a la literatura catalana per on hi poguessen passar i venir a casa nostra, sense haver d'acalar el cap, tota la torrentada de les literatures europees, a la literatura catalana que pareixia morta definitivament.

Ell va honorar la pàtria i la pàtria i els seus fills tenen el deure d'honorar-lo. Ell va trobar el nostre patrimoni empobrit i casi fus i el va enriquir amb els tressors de s'inspiració inestroncable i abundosa com una catarracta; ell va trobar la pàtria adormida i la despertà amb aquella gran veu de trò feta aposta per cantar coses grans; ell va trobar la terra inculta i va fecundarla amb son treball incessant.

Onorate l'altíssim poeta
direm manllenant: un vers an el
Dante. Honorem en Verdaguer,
el poeta màxim de Catalunya,

Felix

De Son Servera

En la desena passada per aquest poble se corregeren les rumors de que el Rt. D. Miquel Puigrós Santaloni Vicari d'aquesta Parròquia s'en havia anat a comensar el noviciat de jesuïta per anars' en a convertir heretges a terres de Asia.

I com jo vaig recoir la noticia de les veus escampades i aque sta ha resultada falsa ara rectifico la mateixa perque altres han feta la rectificació ells mateixos.

Diumenge dia 10 del present Juliol en el Sindicat Agricol Católic D. Bartomeu Caldentey veterinari d'aquesta vila, fe reunir els socis per parlar de la vacunació de porcs grassos contra el mal roig i la peste porcina D. Bartomeu obrí una llista per anotar tots els que es vulguen apuntar.

Corresponsal

Nota—La Direcció del periódic no respón de l'exactitut de les noticias que donin sos corresponsals ni dels articles que van firmats. D ells en son responsables sos autors.

Les festes de Sant Salvador

Tant com mos anam acostant a les tradicionals festes dels nostros Sants Patrons, més va encalentiut-se la cosa i hei ha idea de celebrar-les amb molta més solemnidad que'ls demés anys.

Un dels números nous i per cert que omplirà la primera festa és la veuguda de la *Capella de Manacor*, la qual arribará dia 6 al matí, i una volta obsequiat al Ajuntament, anirán a cantar la Missa Major a la Parròquia i el decapvespre donará una audició de lo més selecte de son repertori, en el Teatre Principal.

Altre número de festa al qual se vol tornar donar la importància qu'abans tenia és el ball de pagés, que per desgràcia s'anava refredant d'any en any; s'ha nombrada una comissió encarregada d'ell i ha obert un concurs pels balls de boleros, antic i modern, fandango, jota del bolero, copeo i jota mallorquina; Els premis serán otorgats per un Jurat compost de sis dames i damicelles i sis senyors. Sabem que hi ha algunes parelles inscrites que ho ferán molt bé.

Ja que de balls parlam, suposat que se traslada al darrer dia de festa el típic *ball de la Cisterna* que solia fer-se el dia 6 horabaixa, pregam a la Comissió de festes que de cap manera el suprimesqui.

També se parla de grans carreres de cavalls i altres números de divertiment. Procurarem en el pròxim número donar el programa complet, si la Comissió el té acabat.

ADMINISTRACIO MUNICIPAL.

Ha presentada la dimissió del càrreg d'escrivent primer del nostro Ajuntament D. Miquel Fornés (a) de St. Salvador. L'Ajuntament li admité i en son lloc acordá hi passás D. Ra-

fel Sancho (a) Coll deixant vacant la de escrivent segon que se donará per Concurs, el qual s'anunciará oportunament.

L'únic qui demaná la plasa de Director de la Banda subvencionada per l'Ajuntament fou D. Antoni Gili Sureda amb sol·licitut firmada per tots els músics que la constitueixen i s'acordá admetre-lo, sense examen, li donar les 750 ptes de subvenció a la seua banda.

LA SECRETARIA D'ARTA

La «Cazeta de Madrid» del dia 3 de Juliol anunciá el Concurs per Secretari del nostre Ajuntament i segons veim han presentada instància solificant-la els senyors següents:

D. Ignaci Garcia y Mantilla, que hu és de Valle de Oyaraun de Guipúzcoa, D. Jesús Hernandez de la Reguera de Madrid i D. Leandre Hernandez Castanys de id. D. Josep Mandoli Giró de Valls; D. Juli Vilacañas Lopez de Madrid, Don Angel Ortiz Saez de Palencia; D. Juli Diez de Pinos de Bilbao; D. Francesc Lachica Zamora, de Madrid; D. Policard Román Lillo, de Palma; D. Josep Muñoz de la Espada de Manzanares, D. Isidro de la Torre Bayona de Zaragoza; D. Josep Mª Carabias Martín de Madrid; D. Angel Perez Soler. D. Carles Galindo Casellas; D. Salvador Juárez Capilla de Manzanares; D. Manuel Castro Reñina de Monzón; D. Ernest Bauzo Echeniyere, de Osca i D. Angel Herrera Añover de Motilla.

Ademés diuen que la presentá també directament a Artá D. Ramón Alcaraz Sanchez de Cartagena, D. Enric Mor de Valencia i D. Fernando Moscardón Canals, actual Secretari d'Algaida el qual segons rumors probablement serà l'elegit. Fou aquí la setmana passada i tots els qui'l traclaren se fan llengües de la seua bonhomia i agradós tracte.

EN LA EXPOSICIO PEDAGOGICA

Fa poc més d'una setmana fou inaugurada a Palma per les més altes Autoritats de la Provincia una exposició organitzada per el Magisteri nacional de Balears baix la direcció de l'Inspecció provincial de 1ª ensenyança. L'acte inaugural fou solemníssim; en ell pronunciaren bells i plens parlaments el Sr. Governador i l'Inspector en Cap D. Juan Capó. L'exposició qn'está en el Museu pedagógic,

(Plassa del Hospital) és notabilíssima, així per la quantitat, com per la varietat e interés dels objectes exposats. Cal que tota Mallorca la conegui. El qui vaja a Palma ha de visitar-la.

El professorat d'Artá hei enviá una reproducció de la Torre de Canyamel en fusta, d'un metre d'altura, uns telesos de má d'uns 50 cm, i quatre coixins (almohadons) brodats.

Religioses

CONVENT

Diuenge passat se feu festa solemne per la benedicció d, una nova capella dedicada a la Sagrada Familia en el Betlem, qu'una devota persona ha pagat. El retaule és de gust, ideat i executat per Fra Andreu Casellas, que s'acaba de acreditar de bon escultor. Feu la benedicció el M. R. P. Provincial dels Franciscans. Predicá el Rt. P. Rafel Ginard Amorós i se cantá la Missa del Santíssim Sagrament número 2 de'n Ribera Miró.

Diuenge qui vé hei haurá la Missa de Comunió General pels Terciaris.

DE CA NOSTRA

DEL TEMPS

Estam en ple estiu, que s'ha presentat fort ferm. La calor apreta de bon deveres. Avui devien comensar els dies forts segons la dita popular, però ja fa setmanes que les tenim.

MALALTIA DE PORCS

També és arribada per aquí la malaltia de pores, que en altres pobles fa tant de maig. Ja s'en han morts una partida i a un soi corral de sis n'han enterrats quatre. Cal pendre mides preventives perque no s'extenga més.

A LA COLONIA ESCOLAR

El nostre Ajuntament, com se sap, envia dos nins i una nina a la Colònia Escolar provincial. Els primers han de partir el dia 27 d'aquest mes i l'altre dia 8 d'agost, cap a Porto Cristo.

VIATICOS SOLEMNES

El va rebre dia deu d'aquest més Sor Antonia de Can Morey. La noticia de la seua malaltia s'avia donaa feia pocs dies i causá molta sorpresa el sebrer-se la seua molta gravedat. El diumenge a vespre a les deu tocaren el Combregar fent la senya de solemne i acudí moltíssima gent, homos i dones, per acompanyar-hi el Sant Viatic. D'allavores ensá ha passá's die millors i altres pitjors, però ses gueix en estat de molta gravedat.

— El dia 12 a vespre tocaren altre combregá solemne, que fou per l'amo'n Gabriel Busqué, el qual s'havia agravat en la malaltia ja veyá que de anys sufria i li venien atacs an el cor. Conduí el St. Viatic l'automóvil de D. Venancio Recio, i hei prengueren part molts d'homos. Ara está un poquet millorat.

— També rebé el Viatic solemne, dia 18 a vespre, la sogra d'En Pep Fuster (a) As d'Oro, natural de Pollensa.

Que Deu les ajudi a tots per la part més convenient.

SUSCRIPCIO

PRO CREU PASCUAL

La Comissió encarregada d'aquesta suscripció ha acordat donar-la per clossa. Com a les llistes anteriors hei ha qu'afegir-hi 5 ptes. donatiu de D. Rafel Quetglas, la quantitat total recaudada arriba a la suma de 683'00 ptes.

La creu fou ja adquirida i ara s'está fent un Pergamí dedicatori que s'ha encarregat a un distingit callígraf de Palma.

D'ULTIMA HORA

Avui a les 5 i mitja del capvespre ha morta sa mestressa Francinaina Baiaquer Vda de Claret, actual posadera de Ca D. Francesc Blanes. Al cel sia.

JUNTA GENERAL

La Caixa Rural d'Artá ha convocada la Junta General a sessió ordinaria pel dia 24 del corrent a les 8 i mitja del vespre,

REGISTRE

NAIXAMENTS

Dia 11 juriol—Andréu Tous Soler
tiy de Pere i Juana.

MATRIMONIS

Dia 16—Juan Bernat Ferragut—
Carboner, amb Maria Llull Mestre(a)
Porreta fadrins.

Dia 20—D. Antoni Roca Bedoya
de Palma amb Rosa Cantallops i Mo-
linas fia de la Madona Elisabet esposa
d'en Justeni de Sa Fonda.

MORTS

Dia 9—Maria Blanes Pastor (a)
Pujulina de Sa Colonia de 81 anys d'
Assistolia.

Dia 16—Pere Josep Torres Gili
(a) Moner de les Heretes de 67 anys
de Reblaniment cerebral.

Dia 17—Bárbara Negre Escarrelles
de un any, (a) Mondoya de Atrep-
sia

Per les escoles

Acaben d'apareixer, publicades
per la casa Salvatella de Barcelona
dues profitoses revistes qu'aidarán

molt a tots els professors i professo-
res de les nostres escoles. Aquestes
son:

ALBUM DE CALIGRAFIA Y DECORACION

Forma un quadern cada més de
dues planes i una lámina de doble
tamany a tots colors i or amb lle-
tres d'ornament i composicions cali-
gráficas. Preu una peseta n°.

LABORES SELECTAS

Es per col·legis de nins i per senyo-
res. Especializada per tota classe de
labors i brodats, randes, croixet i
altres novelats. Preu 0 75.

AGENCIA DE ARTA A PALMA
I VICEVERSA DE

ANTONI GILI (A) COMUNA
Y

B^{ME}. FLAQUER (A) MANGOL

SERVICI DIARI EN PRONTITUT I ECONOMIA

DE PREUS

ENCARREGS A DOMICILI

Palma -- Banch de S'oli, 24

DIRECCIO Artá--Can Mangol, Angulo

• --Can Comuna Gentro

GRANJA BARCINO

PER TOTA CLASSE D'AVIRAM DE RAÇA
GUNIS, COLOMS, ALIMENTS ESPECIALS
PER POLLS, I Ponedores, INCUBADO-
RES; ANELLES, PLANS I CONSULTES

—(H) CONSELL-MALLORCA—

ALMACENES MATONS

DE

RAFAEL FELIU BLANES

CLLE DE JAIME II n.º 39 a 149

Palma de Mallorca

SASTRERIA PARA SEÑORA

Y CABALLERO

ARTICULOS Y NOVEDADES

PARA VESTIR DE TODAS CLASES

Ensaimades i panets

En lloc se troben millós que a la

PANADERIA **Victoria**

ES FORN NOU

DEN

Miquel Roca Castell

A sa botiga hei trobaren sempre pans
pane's alletes, bescuits, rollets, i tota
cast d' pasticeria.

TA A BE SE SERVEIX A DOMICILI

Netedat, prontitut i economia

DSPAIG:

Carrer de Palma 3 bis. ARTA

EN JAUME PICO

(A) ROTCHET

té una Agencia entre Artá i Palma i hei
va cada dia.

Serveix amb prontitut i seguredat tota
classe d'encàrregs.

Direcció a Palma: Harina 8. An es cos-
tat des Centro Farmacèutic.

Artá: Palma n°.. 5

LAS NOVEDADES

EN

Tejidos

Mercería

Perfumería

DE JUAN VICENS

CALLE DE ANTONIO BLANES 38

Automòvils de lloguer

DELS GERMANS

SARD (A) TERRES

A cada arribada de tren van a l'Estació.

Tenen servici combinat amb el Ferrocarril.

Escursions a Ses Coves, Calarratjada i demés
punts de Mallorca a preus convenguts.

DIRIGIRSE:

Carré d'En Pitxol n.º 8.

Id Son Servera n.º 29

} ARTÁ.

NAUMAN MAQUINAS PARA COSER Y BORDAR

La Fábrica más grande de Máquinas
para coser y bordar del continente.

(MARCA ALEMANA)

DEPOSITARIO EXCLUSIVO EN ARTA

CAN GANANSI